ca la dona

MOSTRA D'ART

PUBLICACIÓ FEMINISTA
NÚMERO 76 | JUNY 2012

| SUMARI
76 | ::

03 | | >> editorial
| CONSELL DE REDACCIÓ - Mercè Otero Vidal

06 | | >> feminisme i art - femart
| TERESA SANZ COLL

10 | | >> breu itinerari del record per la història de femart
| conversa amb DOLO PULIDO LEÓN

12 | | >> reocupant espais amb l'art
| CARME PORTA ABAD

16 | | >> karol bergeret: connectada amb femart
| conversa amb KAROL BERGERET

21 | | >> feministaldia: la potencialitat transgressora de l'art feminista
| AINHOA GÜEMES MORENO

Aquesta obra està sota una llicència creative commons de reconeixament - NoComercial - Sense Obra Derivada (by-nc-nd): No es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades.

CA LA DONA. NOVA ADREÇA (Estrenem casa!!!)): c/ Ripoll, 25, 08002 - TELÈFON 934 127 161 caladona@caladona.org | www.caladona.org | HORARI dilluns - dimarts - dimecres - dijous 10.00 a 14.00 h - 16.00 a 20.00 h | CONSELL DE REDACCIÓ Betlem Cañizar Bel, Ona Rovira, Mercè Otero-Vidal, Teresa Sanz Coll, Dolo Pulido León, Marina Domingo Martín DISSENY GRÀFIC Ceci Vietto | MAQUETACIÓ Marina Domingo Martin | CORRECCIÓ Antònia Pallach i Estela | FOTOGRAFIA PORTADA: "Una habitació pròpia" LÚA CODERCH | DIPÒSIT LEGAL B - 22.331 / 89

Editorial

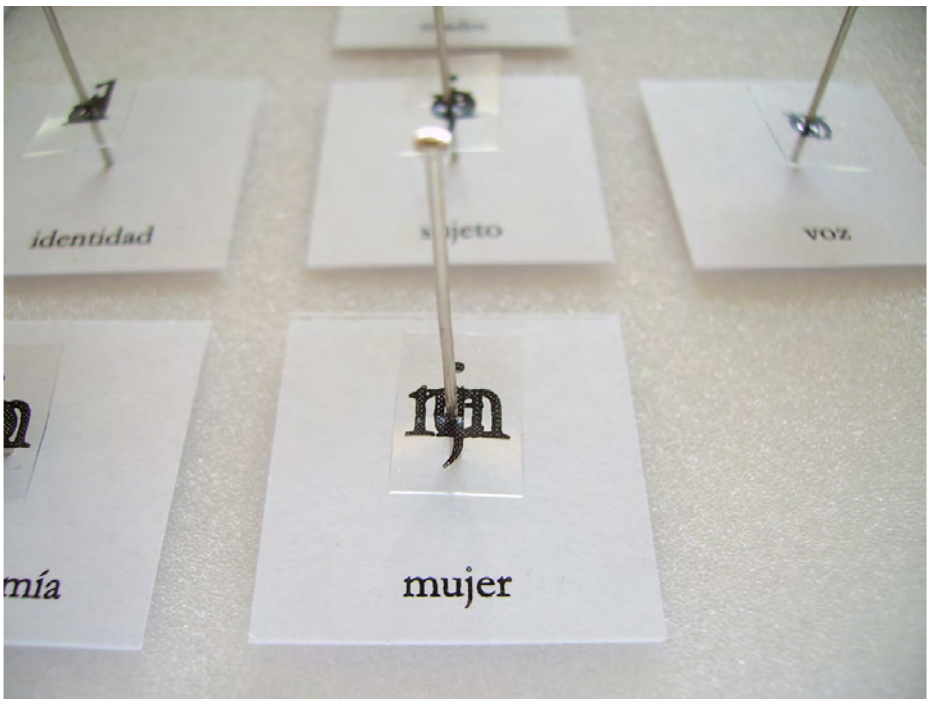

RAQUEL PLANAS: SÈRIE ETY/ENTO-MOLOGY. DERIVACIÓN I

Els aniversaris sempre són una bona excusa i una oportunitat per fer balanç, per recapitular, per valorar, per projectar i continuar; i això és el que fem en aquest número de la revista, en revisar la trajectòria de la mostra d'art de Ca la dona, Femart.

En primer lloc, es tracta de donar testimoni de com va sorgir aquest projecte i, per una altra banda, es proposa fer un seguiment de quina ha estat la dinàmica i evolució de la mostra d'art al llarg dels anys i en aquest sentit podeu llegir els textos de les companyes que han seguit de més d'a prop tot aquest procés.

La iniciativa i l'execució de Femart s'emmarquen en les aportacions que ha fet el feminisme sobre l'art i les dones com a subjectes i objectes de l'art com es demostra fent una ullada als nuclis temàtics que han centrat les convocatòries de cada any i que són un recorregut a la diversitat d'aspectes que el feminisme ha plantejat i planteja.

La relació de les dones amb la creativitat, l'art, l'estètica, sembla, d'entrada, que és força evident, però, a la nostra societat patriarcal i, per tant, androcèntrica, cal fer visibles les dones artistes i reivindicar les seves obres perquè la discriminació i la invisibilitat de les dones en l'àmbit artístic ha estat i encara ara és un fet. Va ser una agradable sorpresa per a totes nosaltres, quan les feministes estudioses de la història de l'art van donar-nos a conèixer les dones que al llarg dels segles havien estat artistes i que ens eren desconegudes perquè el cànon i la tradició patriarcal s'havia encarregat d'esborrar-ne l'empremta. Eren obres de dones moltes de les que passaven per anònimes i d'altres ens havien arribat sota el nom del pare o del marit de la veritable autora. També les feministes van qüestionar els límits i la diferència entre art i artesania i es va obrir així la porta restrictiva del cànon artístic.

De la mateixa manera que és important la recuperació d'una genealogia en femení en l'àmbit artístic, també cal donar protagonisme a les bones pràctiques i als exemples en primera persona sobre l'experiència i la vivència de les dones que es dediquen a l'art actualment a casa nostra; per això, tenen el seu espai a la revista en forma de les converses amb les diferents curadores de la mostra Femart i d'un recull d'opinions d'artistes i espectadores.

Finalment a la revista, a partir de la mostra Femart, s'amplia la perspectiva tenint en compte altres festivals d'art feminista. En aquest sentit també hauríem de tornar enrere en el temps per recordar les pioneres i activistes, les Guerrilla Girls, que va ser un col·lectiu d'artistes feministes, sorgit l'any 1984 a Nova York, que va començar fent accions públiques per denunciar el desequilibri de la presència de dones representades a les galeries i als museus. El seu missatge era ràpid, amb humor i efectiu a l'hora de fer reflexionar. La mostra d'art de Ca la dona, Femart, s'inscriuria en aquesta tradició amb el convenciment que les feministes "pintem" molt...

Feminisme i Art FemArt

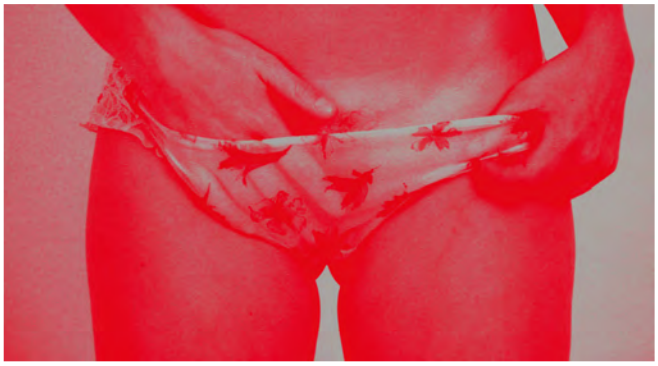

SONJA DE GRAAF: MALEDETTA FEMMINA

És (el feminisme) la interrogació crítica del sistema que algunes anomenem patriarcat i altres fal·locentrisme. La paraula feminista marca (...) l'esdevenir perpetu d'allò que no és real. Es tracta d'una poïesis de futur, no d'un simple programa de demandes correctores.

Les obres d'art reclamen ser llegides com a pràctiques culturals que negocien els significats conformats per la història i el subconscient. Volen que se'ls permeti canviar la cultura en la qual intervenen sent considerades creatives i transformatives.

Griselda Pollock

Llenguatges plàstics i audiovisuals

Malgrat sabem on anem, quan visitem un museu, una exposició, una sala de projeccions..., entrem amb disposició oberta a la sorpresa, al impacte; de fet és precisament això el que busquem: l'ampliació del nostre plaer, de la nostra comprensió del món a partir d'allò imprevist i 'original'. La trobada és intencionada, desitjada i l'espectador/a topa, sense intermediaris, amb la materialitat plàstica o audiovisual d'una obra, que és la concreció d'allò que ens vol transmetre l'artista. El primer contacte és directe i íntim, sensorial, epidèrmic si podem tocar l'obra, quasi carnal. Més tard, pensarem el fet i l'interpretarem, però la primera impressió es podria qualificar de física i directa.

Les obres d'art plàstiques i audiovisuals, fins i tot les més conceptuals, ens afecten o se'ns 'incorporen' mitjançant els sentits abans d'arribar a la nostra lectura comprensiva, és a dir, pensada. Just al revés de la literatura que ens arriba a través de les paraules que, després de pensades i interpretades,

POLLOCK, G. 2010. Encuentros en el museo feminista virtual. Ed. Cátedra. Madrid. Pág.53-54. El llibre està traduït al castellà i magníficament prologat per Laura Trafí-Prats. La traducció al català de les cites és meva.

ens porten a les oportunes sensacions. I, deixant a part les especificitats contextuals/culturals de totes les obres artístiques, la literatura està subjecta al llenguatge i aquest als idiomes i a les traduccions, mentre que les arts plàstiques i audiovisuals semblen al·ludir a referències més tangibles i alhora més universals. Això els dóna una capacitat d'incidència extraordinària que xoca, actualment, amb les pretensions selectives dels mercats, els quals, "qualificant" econòmicament la producció artística, creen circuits selectius i de control del potencial revolucionari de l'art.

Sens dubte, les arts ocupen, avui, l'àmbit d'expressió més lliure possible. A partir de les avantguardes de principis del segle XX, totes les arts i particularment les arts plàstiques i audiovisuals, les instal·lacions, les performances..., han perseguit trencar, no sols amb els cànons clàssics i acadèmics, sinó també amb les dependències normatives culturals i ideològiques. La independència de l'art està, com a mínim, proclamada. L'obra artística pretén ser expressió lliure i vivència alliberadora: experiència crítica i transformadora del món.

Aquests desitjos performatius/revolucionaris que mouen gran part de l'art actual impliquen un doble procés: no sols es qüestionen les coses, sinó també el llenguatge que les senyala. Per incidir en el món, l'artista vol netejar els instruments, alliberar el propi mitjà de prejudicis, d'allò pre-vist, començant per trencar el marc, desemmarcar els seus propòsits, sortir dels museus, de les esglésies, de les acadèmies i de tots els 'armaris'.

La deconstrucció dels llenguatges artístics fins arribar a les formes abstractes, amb la crema de tots els sentits predeterminats de l'art, pot semblar un suïcidi, però és un intent de renaixença pura, primordial, de recerca de la forma buida per omplir-la lliurament de sentit nou. Solament qüestionant-se radicalment i despullant-se d'idees pre-concebudes, el llenguatge artístic podrà tornar a ser manifest autèntic d'allò que l'artista vol mostrar, remoure i transformar.

Us adoneu de les confluències dels camins de l'art i del feminisme i de la seva possible i perfecta compenetració? Amb quin llenguatge es pot

Mª JOSÉ CARNEROS: DONA: DELS ESAPAIS I ELS OBJECTES

DUALART: EL DINAR

qüestionar el món patriarcal si els llenguatges tradicionals sempre ens han "interpretat" patriarcalment? Com senyalar la diferència no significada encara? Com expressar allò intuït, allò sensiblement viscut i que no està logo-centralitzat?

L'augment actual del nombre de dones joves artistes, pioneres en l'experimentació de noves tecnologies i de nous llenguatges per explorar allò que reclama nous significants, va responent a les anteriors preguntes.

Feminisme: la perspectiva

El feminisme ha crescut, s'ha diversificat en branques i llavors per tot arreu en un procés obert, imparable d'accions i reflexions. Des de la posició primera de reacció irreductible enfront del sistema

CARME AYZA BULTO: PROTECCIÓ

patriarcal fal·locèntric que imposa la diferència sexual binària jerarquitzada i organitzada en una heterosexualitat obligatòria, el feminisme és un camp que dóna cabuda i promou tot tipus d'experimentació alternativa a allò que rebutja.

La dona, dita així com a universal que travessa temps i espais, és la gran creació patriarcal. Les dones, amb tota la nostra diversitat, junt amb 'tothom' qui no vulgui definir-se com a "home i dona com cal", representem el gran enemic d'aquesta invenció que sosté el sistema qüestionat.

El feminisme es desplega avui en tots els àmbits, des de l'acció concreta insistent i persistent pel dret al propi cos (sembla mentida, però encara és així, pel que fa a les dones!!!) fins el qüestionament de qualsevol concepte tradicional sospitós i unívoc. La deconstrucció més radical de la identitat femenina i d'altres identitats pressuposades, del propi significant "feminisme", es produeix dintre d'aquest camp que jo segueixo anomenant feminisme perquè em senyala allò que no és patriarcal i que està en permanent procés de néixer i créixer.

El meu cos 'diferent' s'exposa al món, s'obre com l'autèntica -per fi- caixa de Pandora i en surten tots els mals, tots els mals pel patriarcat: totes les diferències, totes les trampes amagades, tots els secrets... Hi ha qui té pressa en tancar la caixa, en passar pàgina: "el feminisme pertany al passat"- diuen. S'ha avançat molt, és cert, però el procés és llarg i hi ha molt per fer i dir. Per això fa tanta falta assenyalar i anomenar els processos, les troballes, els avenços, les experiències concretes alternatives, les confluències, les dissensions, les pràctiques de llibertat i, sobretot, les victòries precises que si no tenen nom es dissolen i sempre sembla que s'ha de tornar a començar. Sovint, però, resulta més difícil anomenar, consolidar efectivament allò que es fa, que fer-ho. Els llenguatges, fins ara patriarcals, no ho tenen previst i sí tenen previst el silenci i la dissolució d'allò nou i inconvenient.

És clar el perquè ens són tan propers la majoria dels llenguatges artístics actuals, perquè busquen el mateix que nosaltres, anomenar amb llibertat allò original, allò que funda noves dimensions, allò que qüestiona qüestionant-se i genera re-generant-se, allò que es vol compartir amb una gran immensitat de gent que no respon al "model" que hauria d'imitar.

L'art, la literatura, el cinema..., feministes senyalen no una essència, una identitat, un ordre o una alternativa precisa i tancada, sinó una experiència de descobriment, d'anunciació d'allò no dit mai, no per falta de "genialitat creadora", sinó per manca de llibertat real i expressiva i d'instruments, de llenguatges, que és molt diferent. Llavors l'art és com un part en el pur sentit generador de la paraula. I allò nou ho serà perquè apunta cap allò que ningú no havia anomenat, allò inefable, allò prohibit i desestabilitzador. Aquesta és la distinció irreductible de l'art feminista i de l'art revolucionari.

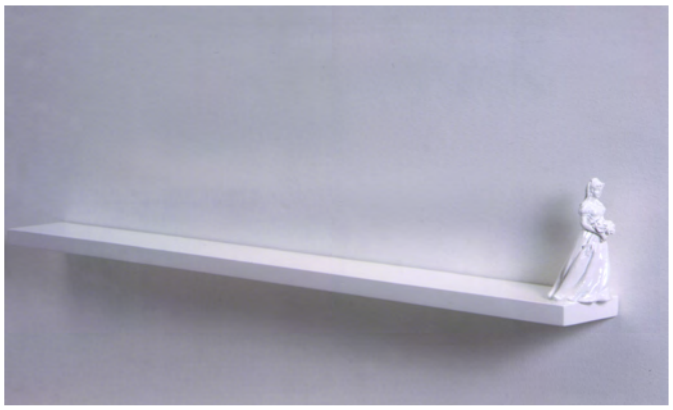

JANICE DE PIERO: EU ME ABISMO

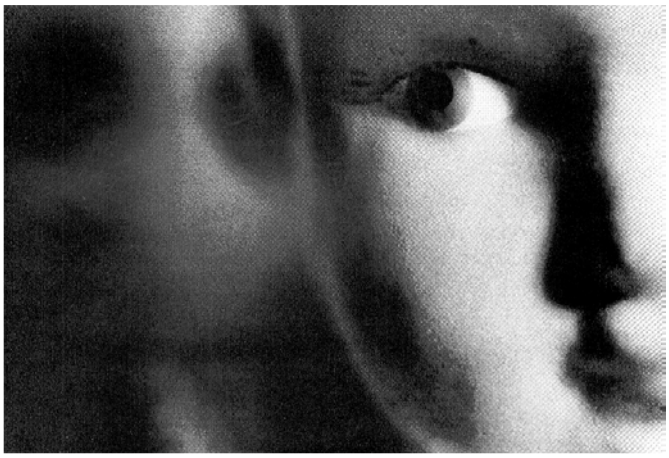

MARISELA MURCIA: MUÑECAS

CARTEL LA EXPOSICIÓ MOSTRA 2011

OBRA COL·LECTIVA "REVOLTES", MOSTRA

KAROL BERGERET I TERESA SANZ

FemArt. L'art que ens mira

Les Mostres feministes despleguen un mostrari distintiu de la diferència, un mostrari importantíssim per desbloquejar la situació terminal d'un sistema monosexual, monològic, monolític. L'elecció del punt de vista feminista, no és una restricció, sinó una especificació del lloc des del qual s'obre bretxa en el sistema i es convida a la participació diferencial, insubmisa i crítica: les obres mirades també ens miren i pregunten, ens emplacen i reclamen la intervenció de qui les vol veure i gaudir activament. Proposen el desplaçament de significants ètics i estètics per repensar el passat i alliberar de llastres el futur. Aquestes obres d'art representen i representaran sempre el pols del nostre temps.

Ca la Dona és un d'aquests llocs de trobada, acció i expansió de la distinció feminista. FemArt planteja cada any una temàtica concreta: cos, sexualitat, casa, higiene, por, plaer..., i convida a realitzar materialitzacions de sentit des d'una mirada i elaboració d'artistes dones. El resultat és una exposició monogràfica, però oberta i diversa pel que fa als suports, tons i aspectes. Llavors el públic rep una pluja de reflexions plàstiques diferencials, irròniques, dramàtiques i alternatives a tot allò que està acostumat a veure sempre d'una única manera. La interpel·lació artística és clara i la suspensió dels canons ètic/estètics, evident.

La complicitat crítica entre artista, obra i públic explora nous significants, nous desplaçaments i aplaçaments de sentit que s'impregnen en unes imatges que ens emportem a casa com un talismà. I, després, aquestes imatges ens serveixen d'escut de resistència contra les inèrcies, perquè una imatge que ens ha impressionat pot torbar la nostra memòria en qualsevol moment i pot resumir en un instant tot un discurs. El valor de les consolidacions materials artístiques i de les seves aportacions diferencials al món es noten en la nostra vida quotidiana quan, davant la rutina i el domini d'allò "normal", se t'apareix aquella representació iconoclasta d'aquella exposició i t'empeny a revoltar-te i a riure i a reaccionar cap endins i cap endavant i cap a tot allò diferent i no previst. Es tracta del més vital i espontani activisme polític.

BARNAMAR: EL CIRC DE LA VIDA

ROSER LÓPEZ: POEMAS DE MARÍA VILEDA

KAROL BERGERET: SANTAS AMAS DE CASA

La Mostra d'aquest any 2011: Revoltes, ens ha permès re-veure i admirar aquelles reflexions plàstiques i audiovisuals que, al llarg de 10 anys, s'han anat in-corporant en nosaltres, el públic, i formen ja part de la nostra quotidianitat rebel i resistent. Ningú que hagi assistit a les Mostres es posicionarà enfront de la violència sexista sense recordar la sintètica i fulminant imatge d'uns perfils de figures de dones individuals i en grup encerclades per dianes a punt de tir (Sofía Guadalupe, Mostra 2005). Cap assistent podrà posar una rentadora a casa seva sense pre-sentir la mirada irònica de l'Olimpia -Oh!Limpia!- (Mª. José Carneros, Mostra 2006) i sense reflexionar sobre la paradoxal relació de les dones amb la neteja, il·lustrada amb imatges d'un motxo amb cintes plenes de poemes (Roser López, Mostra 2010) o amb un blanc sota vermell rabiós de menstruació (Caco Empowerment, Mostra 2009).

També ens apareixerà, en els moments oportuns, la sarcàstica i tendra representació de diverses dones pluriactives, estressades, somrients, "santes en extinció" plasmades i planxades fins arribar a la Superwoman Shiva (Karol Bergeret, Mostres 2007-2011). Ens destarotaran sovint l'inconscient maleducat i binari, les imatges sensuals i belles de les dones barbudes, embarassades del vídeo de Dones llop (Encarna Martínez, Mostra 2010) i ens empenyerà a desinhibir-nos, l'esplèndida taula parada per a un banquet suculent i sorprenent de vagines reals fotografiades, totes iguals i ben diferents!! (Dualart, Mostra 2009), homenatge transgressor a The Party de Judit Chicago. I interferiran en el nostre viure les imatges de les cases simbòliques, alades o empresonadores (Maïs, Mostra 2006), com van acudir a mi, l'altra dia llegint el final del conte "Felicitat" de Mercè Rodoreda: "...tiràn icament l'empresonaven quatre parets i un sostre de tendresa".

En moments de feblesa, ens vindran al cap les banderoles que premien qualitats femenines fonamentals i poc valorades com l'equilibri, la persistència, la capacitat educadora i curadora, la força vital (Gisele Freyberger, Mostra 2008). I quan anem a una manifestació anticapitalista, recordarem el vídeo El que val un minut i les enormes diferències de preu d'un minut de feina de tantes dones d'arreu del món (Carmen G. Martínez, Mostra 2006-2007). I, un altre dia, quant vegem en una enciclopèdia la imatge de l'home canònic de Leonardo da Vinci representant les mesures perfectes i universals de la 'home-nitat', nosaltres recordarem amb un somriure poderós, el cub desmuntable de metacrilat que mostra totes les perspectives des d'on es pot veure/mirar i reconèixer un cos de dona i que es titula Pixat al llit (Marta Darder, Mostra 2002)... Així, una per una, les imatges-critiques/autocrítiques-feministes ens seran instrument valuós de reforç performatiu, d'intervenció activa en el present, d'alliberació de diferències.

Les Mostres que generen distinció de diferències es distingeixen també per estar fora dels circuits artístics, institucionals i comercials, no obtenen més que minúscules subvencions de les instàncies públiques o privades que volen ostentar proves de practicar "polítiques d'igualtat". No gaudeixen de les crítiques artístiques que sobrevolen les obres d'art macroinstal·lades en espais espectaculars ni són objecte de consideració mediàtica. Però, precisament mostren i materialitzen resultats molt significatius de processos irreversibles que, més endavant, potser un cop passades vàries generacions, s'estudiaran (obres, vídeos, catàlegs..) com a indicis irreductibles i primordials de les grans transformacions que s'estaran produint llavors, també de forma imparable. I el futur haurà de contestar la seva mirada.

Breu itinerari del record per la història de FemArt

Conversa mantinguda amb Dolo Pulido León al voltant de la història de FemArt

A principis dels 90, a Ca la Dona, a Gran Via, les sòcies començarem a col·laborar i a assistir a unes festes esplèndides que organitzava un grup de dones que es deia Fes-Lu, que ve de "festes lúdiques", i que inauguraven el desplegament dels desitjos feministes de relació entre dones en el marc, també polític, del plaer, de l'art, del gaudi... Al mateix temps, coneguérem i establírem contactes amb Drac Màgic que va organitzar per Ca la Dona unes sessions de cinefòrum que ens van introduir en la reflexió sobre el cine, la mirada de dones i el pensament artístic en general... Jo crec que aquests dos fils van confluir i van dinamitzar el desig d'incloure un espai artístic en el projecte de Ca la Dona i així va néixer l'idea de fer mostres d'art feministes.

La primera (que ja es va dir FemArt) es va organitzar l'any 1994 i va ser de temàtica oberta i s'acceptaven tot tipus de suports. Hi van participar moltes artistes del curt-metratge. I malgrat no disposar d'un gran espai ni de prou ajut econòmic va fundar una vessant de Ca la Dona que avui se'ns ha tornat irrenunciable.

Els anys 1995 i 1996 es van fer, respectivament, una mostra monogràfica sobre el Gravat i una altra sobre l'Art conceptual. En aquesta última es realitzaren diverses performances, suport artístic que, a partir de llavors, va esdevenir habitual com a expressió feminista.

Les mostres anaven acompanyades de conferències i debats que desenvoluparen àmbits de relacions reflexives i creatives diverses i complementàries de les altres activitats en grup, assistencials i d'activisme polític que es produïen a Ca la Dona. Al mateix temps, anava creixent un grup de dones

LIDIA TAMBOLEO: LÍMITE

artistes, majoritàriament joves, interessades sobretot per les noves tecnologies i els nous suports de l'expressió artística. Aquest grup, dinamitzat per Carme Porta, des de la secretaria de Ca la Dona, va realitzar, durant els anys següents, tot un seguit de Mostres, fent créixer i donant especificitat a una manera de fer i entendre l'art contemporani. Una manera poc clàssica i molt alternativa respecte a l'art contemporani oficial, tan patriarcal encara per molt que vulgui oposar-se a les tradicions.

Així, l'any 1997 la Mostra de FemArt es va dedicar a Multimèdia; la de l'any 1998 a la temàtica Gènere/Identitats; la de 1999, a la Fotografia i la de l'any 2000 a les Xarxes informàtiques. En aquesta última ocasió es van instal·lar a Ca la Dona una sèrie de monitors que permetien visitar diverses Webs de dones artistes amb la intenció de crear xarxes de relació i bases de documentació d'art feminista.

Des de llavors FemArt ha estat un projecte molt preuat per Ca la Dona, on la secretaria ha tingut un paper fonamental en la consecució d'ajut i

CAROLINA CORREA LLOVET: JARDÍ URBÀ

mitjans i en organització, així com les dones concretes que han fet el seguiment i han estat comissàries de les diferents exposicions com ara Dolo Pulido, Marta Darder, Gemma Pinyero, Karol Bergeret...
La participació ha estat sempre molt diversa: artistes molt joves i d'altres més reconegudes, professionals de l'art i aficionades, pintores, escultores, vídeo-artistes, actrius, poetes, fotògrafes, individualitats, grups..., exposen les seves obres al voltant d'una temàtica concreta, pensada per l'esdeveniment en un marc obert de diversitats feministes.

Les Mostres sempre s'han implicat en les inquietuds polítiques que engresquen els diferents grups de Ca la Dona i així s'han anat convertint en un esdeveniment molt significatiu de la casa. La mostra de cada any i els actes que es produeixen al seu entorn són un element de cohesió interna i, també, una senya d'identificació i d'exposició de sentit feminista cap enfora. Per això, les Mostres, malgrat que no poden competir amb els espais propis d'exposicions artístiques, ni entren mai en els circuits comercials, han anat agafant volada i han volgut traspassar el marc d'espai físic de Ca la Dona, que sent un pis, amb cambres d'ús polivalents, no resulta massa apropiat per a l'exposició d'art. Aquesta "sortida de casa", però, no va resultar fàcil de consensuar, algunes sòcies s'hi resistien degut al caràcter entranyable, quasi íntim, que havia caracteritzat les primeres mostres. A partir de l'any 2002, la Mostra, amb la temàtica Reflexes/reflexions (autoretrat), adquireix un format més ambiciós: Es fa una convocatòria amb un lema que decideix Ca la Dona. Després un jurat fa la selecció d'obra segons qualitat, oportunitat i possibilitat d'exposició. Més tard una/es comissàries organitzen l'exposició als diferents espais que, en cada ocasió, col·laborin amb la Mostra (Llibreria Pròleg, La Valentina, Espai MX10, Casa Elizalde i d'altres...). Es fa una inauguració oberta a tothom, es fan xerrades, tallers, performances,... i es sol clausurar l'esdeveniment amb una festa gran. També s'edita un catàleg il·lustrat que esdevé un document valuós de consulta històrica.

La temàtica de l'any 2003 es va preocupar d'El Desig i el 2004, es va centrar en Intervencions públiques. En aquest últim cas la Mostra va resultar força original: es va "ocupar" un cap de setmana per tal que les artistes, individualment o en grup, realitzessin les seves intervencions públiques a diversos indrets de la ciutat de Barcelona, oferint un cant a l'art efímer en el temps, però incident i performatiu en la memòria. Totes aquestes manifestacions artístiques, per cert molt diverses (poesia, pintura, grafits, teatre, dansa, hapenig,...), van ser enregistrades en un vídeo-documental que mostra l'activisme artístic feminista.

L'any 2005, amb el lema Les Pors, la Mostra va incorporar un nou espai: el Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnemaison (CCDFB). El 2006, Ca la Dona veu la possibilitat d'obtenir la cessió d'un espai públic, al carrer Ripoll, nº 25, on, finalment, poder disposar d'"una cambra pròpia" a la ciutat. Reconeixement i guany, a la vegada, del

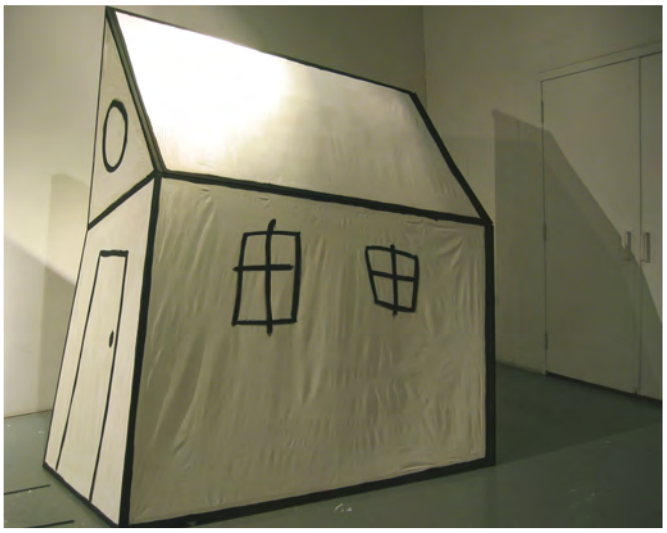

LYNETTE HUNTER: MI CASA

moviment feminista, el fet provoca la reflexió artística al voltant del tema La Casa. En aquesta ocasió la Mostra recorre les diverses escoles d'art de Barcelona i presenta la seva convocatòria (a Belles Arts, Escola Massana, Tallers del CCDFB,...) explicant el tema i el sentit de l'esdeveniment i convidant a la participació. També , en aquest mateix any, es presenta La Mostra de FemArt a un congrés acadèmic titulat Espais interiors, Casa i Art que té lloc al Centre "Caixa Fòrum". I, alhora , s'inicien les relacions amb altres espais i galeries d'art que col·laboraran habitualment amb la Mostra (Metrònom, Experimentar amb l'art, Interior Bodega,...).

FemArt va definint, cada vegada amb més claredat, el seu sentit especial i específic i, també, el seu desig d'extensió relacional i confluència en la trobada de discursos artístics feministes i alternatius a l'art oficial i institucional.

El 2007, la Mostra planteja la reflexió sobre El Temps i cal recalcar, en aquest cas i novament, la nombrosa i rica participació d'artistes de vídeo-art. L'any següent, el 2008, la temàtica és centra en el concepte de ciutadania, amb el desplaçament semàntic i feminista contingut en el títol de Cuidadania.

Arts i feminismes ocupen la reflexió plàstica i audiovisual de la Mostra de 2009 i el concepte Higiene i la seva particular relació amb el món femení centraran el FemArt de 2010.

Però l'any passat, el 2011, "la crisi i les retallades" posen en qüestió la realització de la Mostra: Ca la Dona no pot continuar pagant el lloguer del pis del carrer Casp i com que hi ha la certesa de poder entrar a l'espai del carrer Ripoll a principis de l'any 2012, es decideix deixar la vella casa i demanar "asil" per uns mesos a altres instàncies. En aquesta situació no hi havia possibilitats de seguir el ritme creixent de les Mostres de FemArt.

Tanmateix no ens resignàrem a trencar el costum anual i, amb l'esforç d'artistes i sòcies voluntàries i amb l'entrega habitual de les secretaries, es va organitzar una Mostra "resistent", en un únic espai, el CCDFB, sota el títol Revoltes (inspirat en l'obra de Júlia Kristeva "El porvenir de una revuelta"),

SOFIA ZIGOGIANNI: FEM...

PAULA VENTADES: DESTRONANDO EL PRÍNCIPE AZUL

EMILIE RUBIO: SUPER TELESCOBA

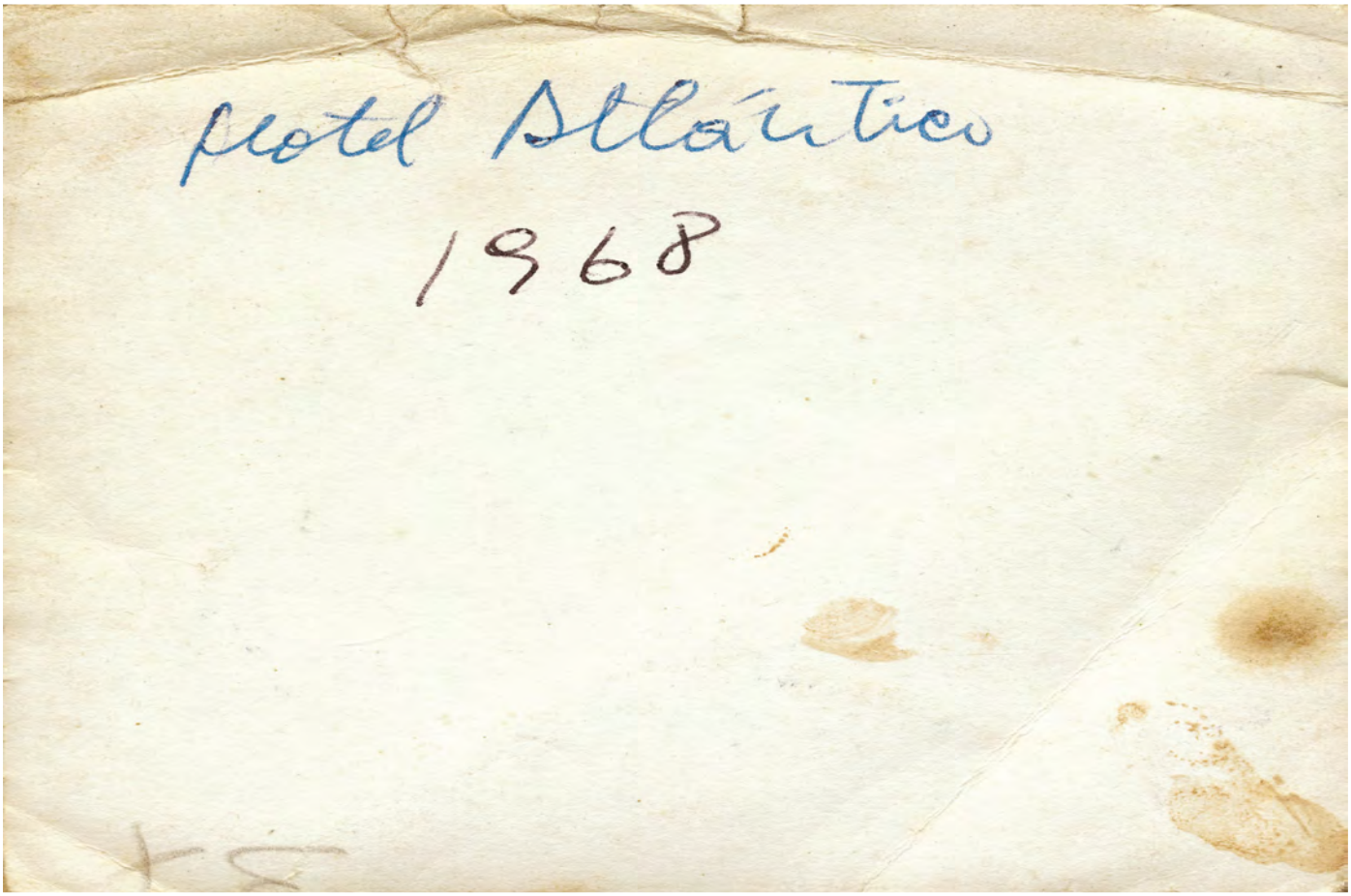

CLARA TRUCCO: HOTEL ATLÁNTICO

amb la intenció de reveure i repensar una selecció d'obres exposades a les mostres de FemArt d'aquests últims 10 anys. Recordàrem, repassàrem i recobràrem l'esperit crític, la diversitat, la rebel·lió, la voluntat de transformació social, la ironia i la provocació, la insolència i la creativitat que l'art feminista havia desplegat a Barcelona, mitjançant les Mostres d'aquests últims anys.

I recordàrem també que FemArt és una mostra en sí mateixa de l'èxit d'aquella política de generació d'espais feministes que va començar als anys 90 a Ca la Dona. Espais que, com el lloc d'on sortiren, representen també una gestió, desenvolupament i realització molt especial i alternativa, no sols respecte als espais institucionals, sinó també en relació a altres espais, fins i tot femenins, però que funcionen encara amb estructures i procediments patriarcals. FemArt no és un projecte monopolitzat per cap grup, no depèn exclusivament d'uns recursos ni d'una direcció projectiva, sinó de la participació oberta, concreta i activa i de la voluntat real de dones feministes, artistes o no, de generar un nou sentit compartit i exportable.

Avui, ja des de la nova Ca la Dona, al carrer Ripoll, on disposem d'un espai per realitzar mostres i exposicions, hem recuperat la força del projecte i pensem estar en "marxa artística" al llarg de tot l'any. FemArt esdevindrà un lloc de trobada i de relació creativa feminista permanent: pensem inaugurar una vessant que convidi a participar a les escoles de secundària, volem oferir visibilitat a projectes artístics crítics, compromesos, feministes i transformadors, coeducacionals, performatius,...

Però això ja no és record, això és desig i futur.

Reocupant espais amb l'art

“La mostra ha anat creixent de forma imperceptible però constant i ens trobem davant d’un projecte que ja és un gran projecte consolidat i enèrgic. Ja fa uns anys que FemArt és un centre de referència per artistes i moviment feminista. Un espai creador de pen-sament i generador de noves idees, alhora, que participatiu i obert”

CARME PORTA: Instantànies quotidianes

Aquesta era una reflexió de l'any 2005 en l'obertura de la mostra i aquest havia estat sempre l'esperit des dels inicis: projecció pública, participació i construcció ideològica. De fet, el camí es va anar construint sense prefixos, sense una planificació acurada.

Va ser sobre el 1991 que una sèrie de dones ocupaven l'espai de Ca la Dona a Gran Via, amb una proposta transgressora, desmuntant literalment la casa per ocupar-la amb obres que moltes no entenien. Era una proposta agosarada al propi si del moviment feminista, un moviment que volia ser obert però que, al meu entendre, mantenia encara estructures que ens fixaven a un cert conservadorisme activista. La mostra, que encara no tenia un nom propi, va ser un revulsiu que ens va obrir els ulls a moltes i, des de Ca la Dona, vam entendre la possibilitat d'obrir els nostres espais i d’ocupar-ne de nous amb el poder que dóna l'art, la representació, l'autorepresentació, com a manifestació social i mecanisme d'expressió ideològica.

Unes poques dones vam reiniciar el camí obert a partir del 1994, vam tenir nom propi: FemArt i, cal dir-ho, els primers intents van ser desiguals. La participació de les artistes no sempre va ser prou reeixida o no vam saber-la fer prou oberta, als inicis. Tot i així va ser una iniciativa que anava prenent cos, i en la qual les artistes es desenvolupaven amb comoditat i les dones de Ca la Dona, del moviment feminista i les que s'hi acostaven ho rebien amb satisfacció.

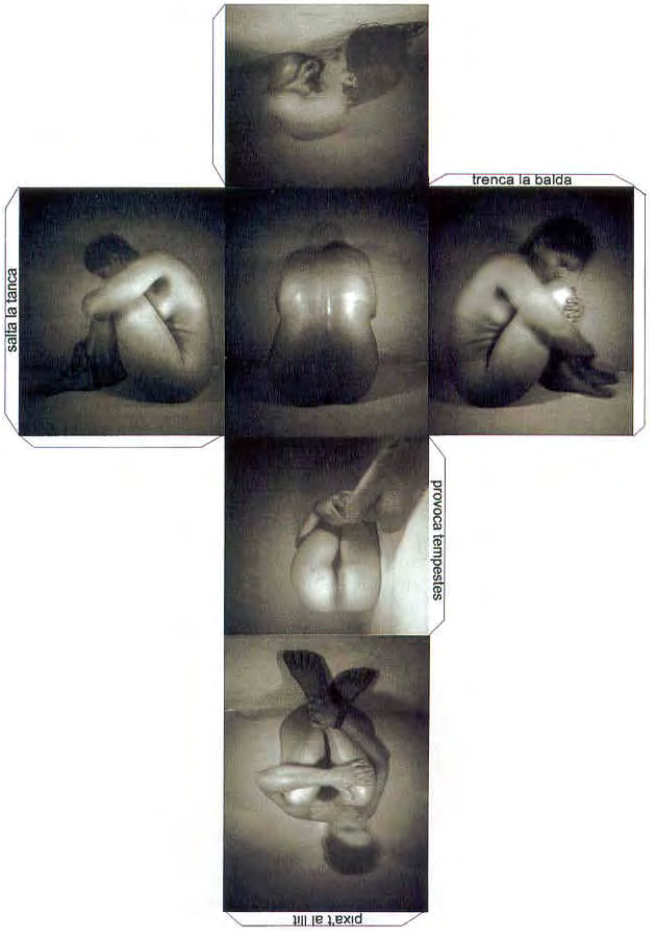

MARTA DARDER: pixa't al llit

Però va ser l'any 1997 amb la mostra “Multimèdies”, l'obertura a espais no específicament feministes, la implicació d'artistes en tots els àmbits de la mostra: participació, coordinació, comunicació, agitació... que FemArt

va fer el salt definitiu cap a la consolidació i el creixement, cap a l'ocupació d'espais urbans, artístics, culturals... que es mostraven oberts i també combatius. Va ser l'any que va permetre el començament d'un nou camí, amb més qualitat artística, més implicació feminista, un espai de trobada entre la societat, l'art i el feminisme, les dones, les artistes, les "espectadores", un nou espai comú de trobada, reflexió, creació i debat.

No sempre va ser un espai d'intimitat ni tan sols de complicitat plena però els inicis van significar la possibilitat d'un espai de pensament comú, compartit que possibilitava, alhora, una obertura de ment del propi pensament feminista. Un espai més on reflexionar sobre el propi ser del feminisme i sobre la possibilitat d'acció, desenvolupament i incidència.

El poder representar-se, poder manifestar-se des de sí mateixa, de nosaltres mateixes de forma individual i com a moviment o, amb menys ambició per algunes, com a col·lectiu ens convertia en subjectes i protagonistes del que esdevenia dins i fora. FemArt era part de l'acció reivindicativa però sobretot de creació de simbòlic i l'ambició política i artística era ocupar amb la nostra representació l'espai.

La companya i amiga Marta Selva, en la seva conferència sobre el feminisme a la universitat reflexionava sobre aquesta necessitat de nous espais de reflexió: "La obertura d'espais nous de reflexió han permès que la rigidesa s' anés empetitint tot i la impermeabilitat de les estructures reproductores de poder en relació a l' experiència femenina. Però aquesta hi és. Hi és, en forma de malestar, en forma d' incomoditat, però també en forma de transgressió en les maneres en com s' ofereix , i a partir de què, la transmissió de coneixement". Al meu entendre aquesta és una reflexió comuna que es dóna en el si de l'ampli i desestructurat, poc estructurat, mal estructurat (possiblement sortosament) moviment feminista. Una reflexió necessària sobre el paper que juguem com a dones en el nostre món però també sobre el paper que juguen les nostres creacions i generacions.

La reocupació, transgressió, regeneració de pensament i espais crec que ha estat el que va posar en marxa la mostra, potser de forma caòtica i sense full de ruta però amb una passió incommensurable que la feia possible. Possible des d'allò més amateur fins al salt definitiu a una consolidació artística de gran qualitat que ens ha portat no a perseguir les artistes, com fèiem als inicis, sinó a haver de valorar gran quantitat d'obres i propostes per tal de poder vertebrar les exposicions i activitats. El grup d'investigació HABITAR parlava de re-habitar els espais públics i ho definia així: "Habitar de nou, tornar a habitar, tornar a utilitzar de la manera més simple, desinhibida i veritable, amb la seguretat que els espais que habitem, més de sotmetre a reformes, han de reformar la manera d'usar-se", molt a prop del que ens plantejàvem malgrat la manca de consciència inicial.

FemArt ens va proposar des dels inicis connexions diverses de les nostres vides, amb els nostres espais i contextos i tot plegat el nostre desenvolupament i la nostra llibertat. Entenc que en el marc del debat del gènere social es fa necessari rehabitar el món en què vivim, reanomenar-lo, refer-lo, adequar-lo, en definitiva fer possible la llibertat femenina en el marc d'una societat compartida, tot rehabitant-lo, reanomenant-lo, reocupant-lo.

KAROL BERGERET Connectada amb FemArt

Conversa mantinguda amb Karol Bergeret al voltant dels orígens i la història de la seva relació amb FemArt.

CA LA DONA - Explica'ns la història de la teva relació amb FemArt.

KAROL BERGERET- Em vaig presentar a FemArt per primera vegada l'any 2006: havia trobat una postal de la convocatòria just quan acabava de començar amb el projecte de les Santas Amas de Casa, especie en extinción i em va semblar que podria encaixar bé en la temàtica d'aquella mostra, La Casa. Hi vaig presentar La Nodriza i no va ser seleccionada. Curiosa per saber quins tipus d'obres participaven en aquella mostra de dones, vaig anar a la inauguració al KBB i, a la barra, vaig conèixer a Marta Darder que n'era la comissària. Vam parlar i la vaig convidar al meu espai "Taller de ideas Barcelona" perquè aquells dies l'havia obert per l'esdeveniment "Tallers Oberts de Ciutat Vella", i em diu: "Si ets artista, per què no t'has presentat a FemArt?"… "Sí que m'hi he presentat, però no he estat seleccionada…" - li vaig dir somrient. Marta va venir al taller, i quan va veure la meva obra li va agradar molt i em va animar a seguir participant.

Des d'aleshores he estat connectada amb FemArt de forma cada vegada més intensa: el 2007 (El temps) vaig participar exposant La Nodriza, La Limpiadora i La Lavandera. En 2008 vaig fer dos nous treballs de la sèrie amb el tema de "Cuidadania": L'Educadora i La Sanadora. I van donar-me una de les dues beques de producció!!! Amb aquest finançament, fusionat amb una proposta del Districte de Ciutat Vella, va néixer, el 2009, la SuperWomanShiva. En 2010 i 2011 vaig ser convocada per formar part del jurat de selecció. I, el 2011, ja vaig fer de comissària de l'exposició retrospectiva de la Mostra, que es va titular

KAROL BERGERET: PLANXADORA (ABANS I DESPRÉS)

REVOLTES. Amb aquest lema, vaig proposar realitzar una obra col•lectiva amb les artistes participants per al dia de la inauguració. Ja veieu que la meva relació amb la Mostra és molt propera, hi estic molt implicada...

I ara que Ca la Dona s'ha traslladat a la seva nova seu, al carrer Ripoll, vaig presentar, amb una altra artista, la Ina Olavarria, una proposta per a la gestió de l'espai d'exposició sobre una base anual, per tal que l'energia de FemArt tingui continuïtat d'edició en edició i així crear un espai de trobada cultural i artística permanent que promogui el treball creatiu de i entre les dones artistes.

CLD - Què ha significat per a tu la curadoria de la mostra de FemArt? Pel que dius, t'ha proporcionat relacions de complicitat enriquidores amb altres artistes. Quines diferències hi veus amb altres tipus de Mostres?

KB - La meva experiència de participació en la Mostra de FemArt sempre ha estat molt positiva, tant pel que fa a la meva relació amb l'organització de Ca la Dona, com amb la resta d'artistes. La marcada intenció visibilitzadora del treball de les dones creadores i l'interès i insistència en la promoció de propostes i intercanvis entre les

participants és per a mi el més atractiu de FemArt. Fent comissària d'aquesta última Mostra, per exemple, he conegut a moltes dones artistes i d'altres àmbits de les que he après molt, amb les que he compartit experiències i a les que he estat capaç d'ensenyar coses... Amb algunes, fins i tot, he continuat la relació després de les mostres i estem treballant en altres projectes paral•lels.

Això trobo que és molt significatiu i molt femení també.

CLD - Quins avantatges i desavantatges t'ha ha suposat o et suposa, com artista, el compromís específic de la Mostra amb el feminisme?

KB - Penso que el feminisme que proposa la Mostra de FemArt és molt positiu i obert... No es centra en negar ni competir amb el que és masculí, més aviat vol potenciar, mostrar, desplegar el que és femení. Mai no m'he sentit coaccionada en la meva manera de treballar, simplement m'he posat un marc d'actuació on la centralitat és dona.

CLD - Les mostres feministes representen una manifestació d'allò que el públic desconeix del món femení, però sempre en un sentit transformador i rebel. Creus que FemArt formula bé la distinció entre feminista i femení?

KB - Bé, no sé ben bé què dir. Crec que és una mostra interessant de dones artistes que pretén ser comunicadora i "educadora", per dir-ho d'alguna manera, de la realitat femenina i feminista, al mateix temps.

M'agrada perquè FemArt vol obrir un ventall expressiu, plural i divers, no plantejar cap mena de postura extrema. Ser molt radical des dels extrems, encara que a vegades és necessari per trencar amb que està establert, sempre acaba limitant.

CLD - Quins resultats específics pots valorar de la Mostra d'aquest any, REVOLTES?

KB - No ha estat una mostra fàcil. Degut a les retallades i al trasllat de seu de Ca la Dona, la Mostra va estar a punt de suspendre's... Però unes quantes voluntàries artistes i no artistes vam

IMATGES MOSTRA 2011: REVOLTES - FELISA PRADRES PLOU

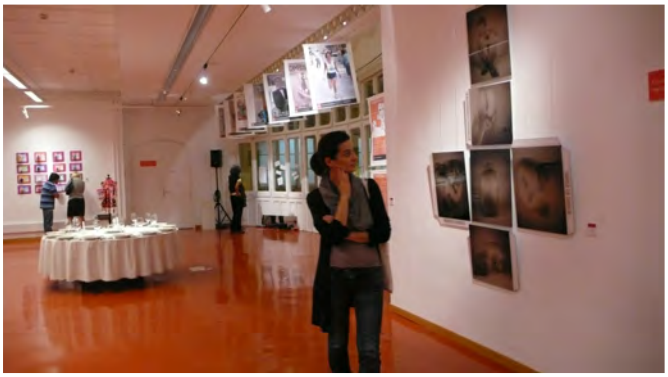

IMATGES MOSTRA 2011: REVOLTES - FELISA PRADRES PLOU

decidir no resignar-nos i vam treballar "per amor al (Fem)art!!". Sovint, els reptes exciten la creativitat. En aquest marc, valoro especialment l'atenció de l'organització amb les artistes, l'interès per proposar, malgrat la mancança de mitjans, diverses activitats que han acompanyat la Mostra, la intenció d'incentivar la relació entre dones artistes i la seva participació en la trobada més enllà de l'exposició d'obra, l'esforç per documentar i promoure l'esdeveniment d'una forma professional i contínua...

Com a comissària, el més interessant, per a mi, ha estat conèixer les artistes i les seves obres i oferir-los la màxima rellevància en l'exposició col•lectiva. I, alhora, ha estat una experiència molt enriquidora haver estat convidada a treballar en equip des de dins de Ca la Dona i poder conèixer aquesta manera tan especial de treball i gestió interna.

CLD - Creus que el món de l'art és encara força patriarcal? Creus que el feminisme actual troba un bon mitjà d'expressió en l'art?

KB - El món patriarcal encara ens envolta, però també hi ha espais alternatius i espais matriarcals molt interessants per on es pot transitar. Crec que funciona igual pel que fa a l'art. Afortunadament, jo sempre he pogut conèixer obres de dones artistes que m'han fet créixer i gaudir.

Per a mi, el treball artístic és una forma d'expressió i una mena de necessitat, una fórmula per al creixement... Parlar de mestresses de casa i de mares treballadores amb objectes recuperats i reciclats ha estat una experiència única, reveladora, sorprenent…

És clar que per a les dones feministes l'art és també una bona manera de dir les coses.

CLD - Creus necessari la permanència i la persistència de mostres feministes? Si és així, com t'agradaria que es plantegessin per arribar al màxim de gent ?

KB - Estic a favor de tota mena de mostres participatives. Vivim en un món molt individualista on fàcilment es perd contacte amb les persones, amb la natura ... i, en aquest buit, fins i tot amb una mateixa...
Per això també estic a favor de les mostres feministes-femenines… Les dones tenim una sensibilitat i una manera de crear pròpia. Reunir-

nos en espais comuns és molt interessant per a intercanviar idees i coneixements, compartir experiències, gaudir d'aquest art fet amb mans femenines… Sens dubte, les dones portem de forma intrínseca l'habilitat per crear. M'agradaria que tot aquesta riquesa pogués arribar al màxim de públic...

Pel que fa a la Mostra de FemArt, crec que el públic hauria de conèixer obres seleccionades de qualitat i propostes interessants que es puguin emmarcar en una mostra coherent i amb continuïtat. Hauríem de fer-ne una bona extensió, tenir un gabinet de premsa i insistir en el contacte amb escoles d'art, universitats... També és important saber a qui es dirigeix la informació, perquè hi ha sectors que mai s'hi interessaran. Per a mi l'important és qui visita la Mostra no qui no hi va...

CLD - Quin és el tret més distintiu de la teva obra i quina relació té amb el fet de ser dona?

KB - El meu projecte d'escultures il•luminades neix de la trobada amb un objecte domèstic, la taula de planxar. Les tretze primeres taules que vaig recollir d'escombraries i altres indrets, al llarg de dos anys, estaven destinades a fer de prestatges en el meu taller, però, de cop i volta, es van revelar davant meu com un suport ideal per parlar de les tasques domèstiques i de les mestresses de casa. Santas amas de casa, especie en extinción, és una col•lecció de 16 obres que volen ser un homenatge i, a la vegada, tracten de fer visible la feina de dones que no han tingut altre opció que la de dedicar la seva vida a la família i a la casa, de forma totalment gratuïta i anònima.

L'evolució del projecte cap a l'obra participativa que ha suposat la SuperWomanShiva ha significat poder arribar a les dones a les quals jo volia expressar reconeixement, les mares treballadores, i fer-los formar part activa també de la creació artística. Els seus rostres, actualment 63, i els seus textos explicant la seva experiència documenta i crea relacions de complicitat entre elles i amb nosaltres.
Admiro aquestes dones i, mitjançant la meva feina, puc mostrar-ho públicament i generar diàleg i relacions, fins i tot també amb homes.

CLD - Quins projectes tens actualment?

KB - El meu projecte actual, i penso que de la meva vida, és continuar creant, ja sigui a través de la meva feina com a recicladora d'objectes i espais, comissària i muntadora d'exposicions, aparadorista… com a partir dels meus projectes artístics, amb els quals ara estic viatjant cap a Amèrica del Sud i cap a d'altres destinacions per a seguir difonent el meu missatge femení i ampliant la participació de les dones.

FEMINISTALDIA: la potencialitat transgressora de l'art feminista

FONS FOTOGRÀFIC FEMINISTALDIA

El festival de cultura feminista Feministaldia es va celebrar per primera vegada el desembre de 2006. Com s'anuncia en el seu text fundacional, Feministaldia és un esdeveniment que barreja l'art i l'activisme i que pretén crear un punt de trobada entre artistes i activistes de diverses tendències i disciplines. Feministaldia és un joc irònic i constructiu que vol visibilitzar totes aquelles dones creatives i activistes que, des de llocs i procediments diferents, treballen per alterar significats, qüestionar formes i continguts i explicar noves històries.

Quan vam decidir posar en marxa aquest festival de cultura feminista, estàvem cansades dels gregaris i grans esdeveniments culturals de la nostra ciutat, Donostia, on les dones hi participaven en condicions, si més no, vicàries. En els darrers anys, en Euskal Herria, el moviment feminista s'ha vist reforçat i el panorama ha canviat considerablement. Es pot dir que alguns dels objectius que ens vam proposar al principi han estat superats i que, sens dubte, hem aconseguit fer visibles moltes dones activistes i molt treball creatiu. Projectes com Feministaldia contribueixen a trencar els tòpics i els estereotips que encara pesen sobre el feminisme en general i sobre les dones feministes en particular: "Volem reivindicar el feminisme com el que realment és: una teoria i una pràctica crítica, revolucionària i absolutament actual"

Feministaldia és una festa organitzada per la plataforma política de les dones Plazandreok. Aquest grup feminista emergeix a finals de 1993, a Donostia. El seu objectiu més immediat era

presentar una candidatura de dones a les eleccions municipals de maig de 1995, per tal de garantir que els interessos i les necessitats de les dones estiguessin integrats en la gestió de la ciutat. La idea sorgeix d'experiències llunyanes com la Kvenna Listinn (dones d'Aliança d'Islàndia), però també d'experiències més properes com la Candidatura de Mujeres de Ermua, que va presentar el seu projecte polític en aquest municipi, a les eleccions de 1987. A Donostia, la idea de formar una candidatura de dones neix, com a Islàndia i a Ermua, d'algunes representants del moviment feminista de la ciutat.

Al llarg de la seva carrera política, les membres de Plazandreok han destacat la importància del treball col·lectiu i de les aliances entre els diversos i múltiples subjectes actius en els diferents espais de l'àmbit artístic, en l'Acadèmia o en els moviments socials. En aquest sentit, els espais d'art i cultura feminista, serveixen per a exercir una autocrítica reflexiva, per a defensar les autories múltiples i compartides i per a negociar aliances entre nosaltres, perquè, sens dubte, aquestes són algunes de les estratègies que col·lectivament ens enforteixen i ens mantenen vives, que ens protegeixen dels atacs i ens desvien els tirs, i ens permeten, alhora, projectar desitjos i relacions alliberadores. Relacions i posicions polítiques que ens porten a assumir responsabilitats diferents i específiques, entre elles, la d'encarregar-se de la co-producció de la realitat que anuncia determinades pràctiques i discursos, i que, evidentment, tindran efectes concrets sobre el nostre entorn.

Les persones o grups responsables d'aquestes intervencions culturals, artístiques i d'acció política tenen com a objectiu incidir i transformar les pràctiques culturals i polítiques hegemòniques. Per tant, Feministaldia, com espai per a l'acció i creació, és el quadrilàter on s'ha anat produint un combat contra tot allò repressiu, contra allò suposadament impossible, irreal, impensable. Així, a través de la nostra pràctica artística obrim finestres i noves possibilitats creatives. Es fan necessàries noves possibilitats, sense tancar-ne cap. Però, com pot aquest projecte desenvolupar-se culturalment, mantenir-se en el temps i evitar convertir-se en una utopia inútil i impossible?

FONS FOTOGRÀFIC FEMINISTALDIA

Provaré, al llarg d'aquest article, respondre d'alguna manera a aquesta pregunta i, per a fer-ho, faré referència a dues intervencions, dues ponències que van tenir lloc a Arteleku, Centre d'art i la cultura contemporànies (Arteleku, des del primer moment, ens va obrir les seves portes; el nostre projecte no seria possible sense els vincles establerts amb els responsables d'aquest Centre que depèn de la Direcció de Cultura de la Diputació Foral de Gipuzkoa). La primera ponència a què em refereixo, la va presentar la filòsofa Victoria Sendón de León, que va participar en la IV edició de Feministaldia, exposant el seu particular punt de vista respecte a les espaciotemporalitats de l'art i la política feminista. A continuació, intentaré resumir el que va explicar durant la seva conferència1.

Segons el criteri de Sendón de León, és obvi que les dones no hem creat aquest món. Si bé hem col·laborat en la seva formació, sempre ho hem fet de forma subsidiària i subordinada. Algunes valentes s'han atrevit, diu, a intervenir directament, sent sempre relegades als marges, silenciades o eliminades. Un dels objectius del projecte Feministaldia ha estat precisament anar, amb l'estímul de la creació, més enllà de l'ordre simbòlic patriarcal.

Sendón de León continua la seva anàlisi dient que sens dubte per crear, cal desprendre's d'identitats que han estat imposades per la civilització: "Hem d'anar més enllà de ser un home o una dona, hem d'enfonsar-nos en el propi cos, en l'imaginari i veure què surt. La qual cosa dependrà d'una infinitat de variables, però variables conjugades

FONS FOTOGRÀFIC FEMINISTALDIA

d'una manera peculiar i pròpia. I cal ser ben atees respecte a deus i deesses. No creure en res per convertir-nos en vidents lúcides de la realitat interna. No creure, sinó veure, experimentar. Perquè crear és ocupar el lloc d'aquestes divinitats fosques o brillants i només creure i confiar en nosaltres mateixes, perquè tot és a dins. És tracta d'un repte total. L'imaginari generant una creació artística. Per tant, l'horitzó d'allò possible és infinit i el món que hem creat i que estem creant no és més que una d'aquestes possibilitats".

Sendón de León fa el seu particular salt quàntic per tal d'aterrar, des de totes aquestes abstraccions, no per això menys reals, a la concreció d'una política cultural que pugui permetre la creació de les dones en un món androcèntric i patriarcal. Això no es resol, diu, amb les polítiques d'igualtat d'oportunitats, en el sentit de pressuposar que el punt de partida per a les dones creatives està més endarrerit que el dels mascles: "No està més endarrerit, està en un altre lloc. Perquè en un altre lloc? Perquè el punt de partida per als homes i les dones està en les seves pròpies vivències, en la seva experiència de vida, en el seu inconscient. I aquestes vivències i experiències passen pel cos. Tanmateix, amb el criteri de estar més endarrerides, en una mena de carrera d'obstacles, es pensa que és suficient donar a les dones possibilitats i impulsos per a la generació de cultura, per tal que arribem al nivell de mascles. Però, a quin nivell? Segons quin model?"

Aquesta filòsofa feminista acaba la seva conferència assenyalant que no recomana a les dones creatives partir de plantejaments victimistes, sinó de qüestions com les que proposa Virgínia Woolf, quan es pregunta: "Si l'art es basa en el pensament quin és el procés de transmutació?" Ja que el procés de transmutació és aquell salt quàntic necessari per a poder crear des d'unes determinades bases materials i des d'una visió pròpia del món. No es tracta de fer simples canvis o retocs per a transformar la realitat, sinó de patir en carn pròpia una autèntica metamorfosi que ens porti a la construcció d'una cosmovisió personal, perquè l'art es basa en el pensament. Però com construir una visió del món? Una nova visió del món s'aconsegueix des-aprenent el que vam aprendre: maneres de pensar i de sentir, formes de relació amb el món i amb els altres, fins a arribar a la creació d'un pensament crític de la nostra civilització patriarcal: "No llençant-la a les escombraries, per descomptat, sinó analitzant tots els seus trucs, totes les seves mentides, tots el seu aparell lògic, tots els seus conflictes emocionals, la seva misogínia, enveja, la seva definitiva impostura. La trampa més gran és que els homes s'han apoderat del potencial de les dones. El problema és que la majoria de les dones no sap que el gran parany del patriarcat és atribuir als mascles la genialitat, la creació, el prestigi, el carisma, la representativitat de l'ésser humà. El canvi de paradigma és no només canviar la visió del món, sinó canviar la manera de sentir, d'estar en el món".

D'altra banda, m'agradaria destacar les reflexions de Olga Lipovskaya, poeta i Presidenta de l'Agència russa per Assumptes de Gènere, que també va participar en la quarta edició del Feministaldia, amb una ponència titulada:"Art de

FONS FOTOGRÀFIC FEMINISTALDIA

les dones: terra de llibertat o un gueto per a les amazones?"2 El seu discurs es centra precisament en alguns dels ossos durs que estructuren el projecte Feministaldia, és a dir, en la importància del treball col·lectiu i de les aliances entre els diversos i múltiples subjectes actius en els diferents espais de l'àmbit artístic, en l'Acadèmia o en els moviments socials.

Lipovskaya va començar la seva conferència assenyalant que, "Malauradament, el projecte socio-polític de les dones que va partir de la Perestroika ha estat un fracàs a Rússia". El moviment embrionari que va sorgir llavors, arribà a una fita a mitjans de la dècada de 1990, a partir de la qual, a poc a poc, va anar desapareixent. No obstant això, el desenvolupament ampli dels Estudis de Gènere ha estat reconegut oficialment com a disciplina i s'integra en l'actualitat en el sistema de l'educació formal a Rússia, des de l'època de Boris Yeltsin.

Existeix una comunitat del gènere independent, dedicada, bàsicament, a les publicacions d'articles, les defenses de tesis i discussions acadèmiques. En aquest sentit, el projecte sobre qüestions de gènere no es pot considerar fracassat, ja que, malgrat la seva marginalitat en el mitjà acadèmic, segueix creixent, a la extinta URSS, mitjançant l'esta-bliment d'amplis vincles amb la comunitat internacional." El problema, diu ella, és que aquest projecte no va més enllà de la disciplina acadèmica i no té pràcticament cap efecte sobre la situació a la vida real; "les relacions de gènere en de la societat russa difereixen molt poc de les que existien en el moment del socialisme soviètic". Malgrat aquesta realitat, és important destacar que l'entusiasme total que es vivia a Rússia, a la segona meitat de la dècada de 1980 i principis de 1990, va causar un ressorgiment en l'ambient artístic vinculat a l'eliminació dels mitjans de comu-nicació de la censura ideològica. Resultat d'aquest renaixement, va ser el protagonisme de dones artistes amb un discurs independent. Des de 1990, a Sant Petersburg, Moscou i després a altres ciutats, van començar a organitzar-se exposicions, que es presentaven com exposicions d'art femenines. Aquestes en són només algunes : ZEN: La dona com a subjecte i objecte a l'art, Moscou, 1990; TekstVualnoe. Art de Leningrad, 1990; Treballadora, Moscou, 1990; L'auto-descobriment de la dona, St. Petersburg, 1990; No Musa, però si creadora, St. Petersburg, 1994; entre altres projectes.

FONS FOTOGRÀFIC FEMINISTALDIA

Les exposicions van comportar un debat actiu sobre el tema de les dones i l'art en els seminaris, taules rodones, en els mitjans de comunicació. Com va escriure Anna Alchuk (una participant, ara ja desapareguda, en molts d'aquests projectes, artista, poeta i crítica d'art) en un dels seus articles: "Els anys 90 del segle passat van significar un experiment audaç i una recerca d'identitat per a moltes dones artistes". El desenvolupament d'aquest tema ha portat inevitablement a la necessitat de reflexió sobre qüestions tan importants com què és l'art de les dones, per exemple, sobre si hi ha una diferència entre la visió masculina i femenina del món, i com tot això es reflecteix en l'art. Finalment, Olga Lipovskaya es pregunta on és la frontera entre l'art femení i l'art feminista, "el problema encara no està resolt". (I la nostra pregunta és: hem resolt aquest assumpte en el context europeu?)

El començament de l'any 2000 va provocar un canvi en la representació de l'art de les dones a Rússia, un canvi associat, cada vegada més, a una clara divisió entre les peces creades per dones i els projectes artístics pròpiament feministes. Els exemples que Lipovskaya mostra en el seu discurs, inevitablement ens remeten a la nostra realitat, perquè aquest fenomen també l'hem viscut a Euskal Herria, a Catalunya i a altres comunitats.

FONS FOTOGRÀFIC FEMINISTALDIA

Finalment, m'agradaria recalcar que el pensament crític feminista, d'una banda, i el valor de mercat, és a dir, les finalitats capitalistes, de l'altra, no semblen ser bons companys de viatge. La historiadora i crítica d'art Amelia Jones3 afirma que està molt clar que el feminisme no ha aconseguit netejar la brutícia ideològica que hi ha al nucli de l'art i els seus mercats. Com diu Jones, encara que l'activisme feminista ha fracassat pel que fa a la destrucció de les estructures masclistes que continuen donant suport al món de l'art en totes els seves manifestacions, el que sí s'ha aconseguit en relació a les arts visuals, és una acceptació a gran escala de l'art femení, com un fet tan viable com l'art masculí. Tanmateix, afegeix, el corol·lari d'aquesta avaluació de l'art de les dones és una avaluació econòmica: "tornar a posar-nos en el mateix centre del problema del capital". Jones, explica que "el renaixement de l'individualisme modern, tal com es va plantejar visualment a través dels sistemes de projecció perspectivista que es desenvoluparen en el segle XV italià, posa un subjecte masculí, implícitament blanc, en el vèrtex d'un con de visió, atorgant-li el poder de veure i de conèixer. I afegeix que el feminisme, en totes les seves formes, es mostra interessat en intervenir sobre aquestes estructures amb la intenció de desarticular aquest subjecte. Com un buit, senyala la carn que el rodeja, un contorn definitori capaç de soscavar la lògica de la perspectiva única.

Així, portat a la seves últimes conseqüències, l'impuls crític del feminisme consisteix en desreprimir la lògica oculta d'aquest sistema, destruint el concepte de l'art tal i com el coneixem en el món occidental".

FEM ART'12

18ena Mostra d'Art de Dones

Octubre 2012

AFINITATS

. .hi havia una afinitat d'allò més irreductible, una actitud que buscava la manera de vincular-nos, de fer xarxes i d'avançar conjuntament sense renúncies....
Les afinitats no són sentiments particulars sinó actituds que provenen de vivències i d'experiències. Les afinitats creen un marc favorable a la relació positiva. En un marc d'afinitats hi pot haver dissens i fins i tot desacord, però no oposició, perquè l'afinitat no és una posició, sinó una recerca de confluència ampla, per tal de poder desenvolupar distincions no competitives. L'afinitat et fa sortir de tu i pensar en allò de l'altra, en allò que et resulta afí (per estrambòtic que sigui).

Més informació a:
www.caladona.org/femart

El somni continua... no t'adormis, feste'n sòcia!

C/ RIPOLL 25 - 08002 BARCELONA

TELÈFON: 934 127 161

CALADONA@CALADONA.ORG

WWW.CALADONA.ORG

HORARI DE SECRETARIA:

DILLUNS, DIMARTS, DIMECRES I DIJOUS

DE 10.00 A 14.00 H I DE 16.00 A 20.00 H

AMB EL SUPORT DE:

Diputació Barcelona xarxa de municipis

Ajuntament de Barcelona

Generalitat de Catalunya Institut Català de les Dones